mitebatū Mag. Sōā, iam ab isto ex eius noua retractatiō̄ st solla-
ta; deinde fundtū ex Phi authorite, et aliqrū DD; sed ɔcludit,
reditū set corrupti n' ēē nāē, id ē n' ēē a nā postulatum, q si
si n' rediret, illi violentia fieret; at nō nec apud Phum, neqꝫ apud
S.S. DD. inuenitū, ēē rugnans nāē ab infectō qd eius adagiste māle,
set corrupti redeat id. A nē aūt 1ūm et unicum Ph. trāē fundtū, ɔcce-
tera eni ista soluit, et curat efficatia, ē qā nāissa exigit propter sui
pulcritudinē quae maxē in uarietate ɔsistit, ne fiē set corrupta re-
producantū. Sed ɔā, qā hoc uidetū libere dūm et sine fundtō tē secretum
imponitū nāē, et divinatur; n' ē ɔā uarietatē pulcritudinis, qd effus produci
1º ab una cā ɔseruetū id ab alia: qō neqꝫ qd id iam productus antea, et
corruptus, nunc rursus producatū: adde qd n' ē in fauorem pulcritudi-
nis ōmoda in singulis uarietas, sed aliq, ut in florum fasciculo
experimur: qō satē n' ē ɔā nām, qd aliqndo id ia corrupti redeat, imo
si sibiū regressus n' ē ɔā pulcritudinē uisibilē, et sensibilē, qre ɔā illa
erit identitas aliq et aliqndo.

2um et precipuum Ph. Complt ē, qā rugnāt nāē bruiānī,
qd quae fuit set in uno loco, generatū in alio dis-
tanti qn fuerit ēt in locis medijs: qō ēt rugnāt qd bruiā, quae set
ēxstitit tempore alio nunc rursus existat, qn extiterit tempore inr-
medio. Natū nando brāū, qā detrāō q ad sum pruenit ab ipsa
bruiā se mouente, et mouente aliam, ɔ locō ā regrat nālitū indus-
triam ad operandū, hinc ē qd bruiā n' posit se collocare in lō robī, qn
prius se collocet in proxō; at nō detrāō q ad indiuiduum pruenit a cā
1ā, 2ā aūt n' curat qd debetū ad hoc potius indiuiduum qm ad illud:
hinc qō pet solutio ad debeliora alia fundta.

Dices. si Deus decreuit qd set corruptū n' rediret,
et hoc decreuit ob nāē postulantiam, et pure, qā uo-
luit, si 1ū, qō ɔā nām ē qd set corrupti redeat; si 2ū, quis hoc

hoc sibi

hoc sibi revellavit? quo ideo est, sed corruptum redire nequit, quia natura id postulat. Retorqueo, quia si Deus destrauit hanc causam ad hoc non individuum, et ad hoc destrauit ob postullantia talis causae in talibus circumstantiis, et pure, quia voluit; si primum: quo est natura est quod hoc non individuum producabat, etiam ad hac non causa ostenditur; si secundum, quoties tibi hoc revellavit? Scheri quo, Deum decrevisse, quod sed corruptum non rediret, pure quia voluit; de motivo autem huius Divinae volitionis, dicas tu, si consiliarius Dei es: nam ego a posteriori, et ex discursu colligo, datum fuisse in Deo illud decretum, ex sua propriis fundatis, sicut tu colligis dari illud aliud de liberatione quoad individuum existentiis aliis: aliter in Physicis dicas, singulorum Animalium esse diversa speciei ex Animalium naturae postullantia, et ad pulchritudinem naturae Animalium.

Articulus 2us

De Augmentatione Substantiali

Quaeres 1o: Quid et quotuplex sit Augmentatio, Diminutio, et cuiusque terminus? Dico 1o: Augmentatio substantialis est, Motus a minori ad maiorem substantiam: Diminutio est Motus a maiori substantia ad minorem. Scerit extremis distinctionis quod sit Augmentatio et Diminutio fiant in quantitate, dicuntur proprie Accretio, et Decretio; si vero fiant in qualitatibus, est Alteratio de qua infra. Dico 2o: Terminus a quo Augmentationis, et terminus ad quem Diminutionis est negativus; terminus vero a quo Diminutionis, et terminus ad quem Augmentationis, positivus est; unde Augmentatio dici potest motus positivus, et negativus Diminutio, ex utriusque termino ad quem: Ratio huius solutio, quia comparative formaliter, Motus a minori ad maius est a negativo ad positivum, seu a privatione ad habitum; a maiori vero ad minus, est ab habitu ad privationem, seu a positivo ad negativum: quo etc. Dico 3o: Augmentatio quae talis et adaequate sumpta, differt essentialiter ab Diminutione, et etiam; probatur ex dictis satis supra.

Dico 4.º Augmentaõ ē triplex, 1.ª ē simplex Augmentaõ, qđ. sł. ꝓt incipit eē de novo unio, n' vo̅ triū q superadditur, eſt qđ unio ſit ꝗ n' ſit cntis abſtã, ꝗ a partibus adeqte diſtat: 2.ª dicitur Aggeneraõ, qndo n' ſolū unio, ſed et triū superadditus de novo q ad ſtã incipit eē, ut ꝑ x.ª poſitionem, n' vo ꝑ intus ſuceptionem, ꝗ ſic aggeneratur, ſeu augmentatur ſanguis ſi n' aiatr: 3.ª appellatr Nutritio, qđ. ſł. ſit đ.ª Aggeneraõ ꝑ intus ſuceptionem, ut ſit vitalitr in aīali.

Hinc ꝑet qđ Augmentaõ ſimplex, Aggeneraõ, ꝗ Nutritio, ſi ſumatur ſibet q talis, adeqte, et reduplicatiue, differūt eſſalitr ut album ꝗ nigrum; ſi n' ita ſumātur, accentalitr differunt. De triō vo aquem Augmentaõis, Aggeneraõis, ꝗ Nutritionis, ꝑhand. ſilitr ac ſã de generaõis trõ; nam ex đđ triō cuiusq triū ſimplicitr ꝗ unius ē novum ꝯpoſitum; triū aūt ꝑ ſe ꝗ imediatus ē noua pars adeqta ꝗꝗ mō ex triō aſſignatis eſt ꝓducatr ꝗ n' ꝓducatr de novo; ſicut enī triū ꝑ ſe ꝗ imius generaõis filiorū ē illa derata mã, qm ex ſe parentes ꝯferunt, ſic triū cuiusq Augmentaõis ē illud qđ Augmentatus accipit de novo: qđ erat.

Dico 5.º Neq omīs generaõ ē Augmentaõ neq oīs corruptio ē Diminutio, et nālitr, et 1.ª vo ꝗ nālitr, maxe, 1.um ꝑet, qã manente eađ mã, ꝗ qntite eađ, ꝑot ho̅ unius frã corruptæ aduenire altera de novo: qđ ſine augmentaõe datr generaõ, ꝗ corruptio ſine Diminuõe: ꝑet et 2.um, qã in nāli augmentaõe ſemꝑ de novo incipit novū aliqđ ꝯpoſitum, ſaltē partiale; atq n' incipit ꝑ creaõem, ſilitr iam Augmentaõ n' eet nālis, ſeu a cauſis nālibꝗ: qđ incipit ꝑ generaõem ꝯpoſiti ſaltē: qđ oīs nālis Augmentaõ ē generaõ: ſilitr in Diminuõe nāli ſemꝑ de novo deſinit eē aliqđ ꝯpoſitum par=

tiale salte; atq n̄ definit p anihilatōe, quæ n̄ datr̄ nāliter; gō p cor-
ruptiōe. gō ōis nālis diminuio ē corruptio. Sed iam ad difficiliora
ascendamus.

Quæres 2°. Qmō fiat augmentatiō, an p pes certas et aliquotas, an p incertas, et pportionales? quæō vi-
detr̄ supponere ɔtinuum ex pib̄ ɔstare, et n̄ ex solis indivisibilibus finitis, nam si ex his ɔponatr̄ videtr̄ certa dico qd̄ corp augmentatiō fit in pib̄ certis, et aliqtis, nē in sēt nō indivisibilibus, aut salte nūc in 1° mox in 2° ettª. Hinc colitr̄ Aūs, q ɔtinuum ɔponunt ex indi-
sibilib, dicant cohærentr̄ augmentaē fieri p pes certas et aliquotas; ex aliis vō q ɔtinuum ex partib ɔponunt, alii tenent ettª fieri p pes incertas et pportionales, et ita SS. cc ō pib; alii fieri adhuc p aliqtas et certas; et ita multi, qs citat et legi S. sa L nō 474. Alii philosophi.

1ª Cōo sit. In q̄q̄s opinioē de ɔtinuo, augmentaō n̄ fit nisi p pes aliqtas et certas. ostenditr̄; qa si ɔtinuū ɔstat ex pib̄ in infinitū divisibilibus (ut suo lō tenuimus) rugnāt qd̄ fra ignis pducatr̄ in aliq ligni pē, quæ in infinitas pes aliqs n̄ sit adhuc divisibilis: gō iam hæc pars n̄ ē incerta, aut pportionalis sd ē aliqta et certa: gō p pes huiusmi fit augmentaō corpis. Si vō ɔtinuum ɔstat ex solis indivisibilib, rugnat qd̄ fra ignis p-
ducatr̄ in minori pē, qm in uno indivisibili; atq hoc et ē pars aliq-
ta et certa. gō adhuc in huiusmi pib fit augmentaō. difficultas a-
liq quæ ɔ hanc rōem ēē pōt, soluta ē iam in mā de ɔ-
tinuo. Nō q multos ɔfundi hanc quæstionem ɔ̄ qdā alia de rō quan-
titatis et magnitudinis, quam de hac statim agemus et auferemus ɔ-
fusio. 2ª Cōo sit. Cōs assertiō, seu dispositionem alteratiuam p-
ducō fit p pes aliqtas et certas in q̄q̄s opinioē de ɔtinuo; Pri-
mi philosophi. Mitto pbōes alias de sono, luce ettª, qa ipsi supponunt

alias in reb. alijs sunt, & inefficaces.

Quaeres 3.° an aliq. Augmentatio, aut Alteratio Coenitus habeat certos Parvitatis, et Magnitudinis? Cum hoc punctum quaesitum fuerit in methaph. de Continuo Articulo 2.° fine, nunc cohaerenter Resolvo 1.°: Viventia et vegetativa habet naliter praefixum terminum, tam parvitatis, quam magnitudinis, et sua corpora. prob.: quia viventia et vegetabilia conservari requirunt naliter aliquod nutrire et organis ad illa; atque ad hanc fabricam naliter nec inservire potest magnitudo et longitudo nimia, ut puta collum unius leucae in humeris et caput, aut omnium arboris fructuum et radicum arboris, nec naliter et potest sufficere ad totam fabricam unum indivisibile, aut quasi indivisibile: ergo praedicta viventia debent naliter habere praefixos, (quos Deus dedit) parvitatis, et magnitudinis terminos: ergo et Alteratio, seu dispositio ad praedicta viventia, et illorum Augmentatio: id dicendum de viventium corporibus, et cadaveribus, id de viventium partibus non animatis, ut de Sanguine, reliquis humoribus etc. Confirmatur ab experientia, quod numquam visus est homo adeo pusillus ut granum synapis, nec procerus adeo ut mons Olympus; et proportione habita id est de alijs viventibus.

Resolvo 2.° Corpora non viventia, seu sint elementa, ut terra aqua etc., seu sint mixta, ut lapis vitrum etc., seu sint mortua, ut lapillus, lignum, stupa, huiusmodi corpora nullum omnino parvitatis terminum, aut magnitudinis habent. prob. et 1.° quia ex nullo fundamento ad oppositum asserendum, item ab experientia quod nulla est parvitas minima, aut magnitudo, in qua non vitalia sint solida corpora, aut quae in illa esse non possint; aliter ideo ignis maximus non converteret in se aliquam stupam, quia maxima esset; 2.° tum a fortiori ob id ipsum eam facilius in ignem conversura esset.

go id dicend de augmentaoe quia ad fōā ipsa, et de quia alteraoe ad illā generanda.

Dices. Ex tradita ratioe 1ā sequi, qd sti[...] agens agat naliti in instans, et mā 1ā naliti meat sine oī fā subiali. Nego utramq sequelam. Probas supponamus requiri ad vivens A, fria indivisibilia, et qd agens introducit dispones usq ad ultima in 1o indivisibile terrae ad fām alicuj vg, et n[on] dum eas introduxit in 2um indivisibile neq in 3um; tunc in 1o indivisibili iā n[on] erit fā terra, qā st ēe n[on] pōt ī dispoē ultiā ad alicuj fām, deinde adhuc n[on] erit fā alicuj qā ut supponimus ēe n[on] pōt in indivisibili unico: go te 1um indivisibile mā 2ā manebit naliti sine oī fā subiali; et similiter sequitur, iam agens applicatū 1o soli indivisibili aget naliti in 3u instans: go stat sequela.

Resō 1o nando suppositum, nam agens qd producit effiue et rigorose subiale fām, et ē solus Deus, et sit virtus solis, et mater, aut mā ipsa seminalis in generaoib ..., atq qdlibet ipsorū agentiam ē naliti propinquatum post passo triam et plurium indivisibilium qō sti oia agens dispo-nit: Resō 2o nando aliud suppositum, qr nam ultiā dispoo ad illā fām alicuj n[on] ē 3us gradus caloris introductus in 1um tot indivisibile, st introductus in oia illa tria: qō adhuc in 1o manebit fā terrae: tamen qi ad n[on] sequitur opinioē de indivisibilib nullū argū ē.

Quaeres 4o. Qd dicendū de nutrioē. Diand ē 1o. Nu-tritio late sumpta defitr conversio alimenti in subiā aliti, sic lapas et dicitr oleo nutriri; nutritio viuen-tis sensitivi, et stricte sumpta defitr conversio alimenti in subiā aliti, facta ab aīa vi caloris nalis. Contra 1ā divim

pria ꝑ nutrire. Dicend 2.° Pōā nutritiua residet in to-
to corpore, generatiua aut n' ni in semine: pbt hoc p.° qm
qa solu ubi ē semen, ibi generaō fit, et nec sine illo, aut
nec in lo alio, aut alia pē corporis; deinde semen ē mā illa
iā ordinata ad fōm generaōem: gō pōa generatiua, salte
pariuā, s.t actiua et illā uniformi ē fōam male in mul-
torum sensis, in solo semine residet: 2.um et pbt, qa nu-
tritio in toto corpore fit salte illā carnem ut fatentr oēs,
atq nulla pōa trāsit ē naliter agit in rotum: gō in toto corpo-
re residet pōa nutritiua.

Dicend ē 3.° Nutritio n' solu dum ai' cres-
cit, l ut in hoīe usq ad 25 annum, sd et
ꝑ totū uitæ tempus fit in oīb partib corporis et in ossibus:
ē ꝑ D. Soā 1 a. nō 214, pbr p.°, qa oēs dise pes cor-
poris, et ossa, ac ꝑ oē uitæ tempus hnt aligs poros, ut pt in
ossibus cadauere extractis, et attrahunt, ac rtinent aliqntu-
lu sanguinis et caloris: gō ꝑ hac fit in oīb nutritio. Cōfir-
tr p.°, qa oēs et ꝑ oē tempus patiuntr sæpe detrimentum
aliqd: gō et dett nutrimentum. 2.° et efficaciter, qa denti-
bus, qntumuis solidis, nutritio n' natr ab aduersariis ꝑ totū
uitæ tempus: gō neq ē neganda ossibus; parua qdem erit,
ꝑsertim post statū cōsistentiæ ā a uigesimo quinto an-
no hoīs; imo nutrimentū, seu augmentū erit deinceps
pene æqle detrimento, et ido sensibiliter n' augescunt ossa,
at semp datr nutrimentū aliqd, ubi detrimentum: gō etta

Dicend ē 4.° Ante nutritionem præcedunt
quatuor alterationes, et tres decoctiones.
1.a alteratio fit in ore prout experimur, exore mittitr alimen-
tū in stomacum, et ibi fit 2.a alteratio, et 1.a decoctio,

ex sthomaco pars excrementitia alimenti mittitur in intestina, et pars altera utilior mat alba dicitur q chilus, et transit inde in jecur: de hoc chili transitu quod ē q ēs ueras seu uias fiat tenebant antiqui Medici fieri p mesaraicas, cm̄ uō iam oēs anathomici, et juniores Medici experimento ostendunt fieri p uenas lacteas, que ita appellantur, qa chilus colore ut lac p illas transit: igr in jecore fit 2ª decoctio, et 2ª alteratio, et ibidem tripartitur chilus, sc in ptem magis terream et graviorem, in leuiorem, et minus terream, et in quandam mediam, 1ª magis terrea uocatur atrabilis, et descendit in lienem, et est Melenchonia, 2ª leuior appellatur flaua bilis, et est cholera, quae est spuma ceteris supernatat, et ascendit in uesicā, seu folliculū felis, 3ª pars media dicitur sanguis, qui p uenam appellatam Cauamagna distribuitur in alias uenas totius corporis, in quib tand fit 3ª decoctio, et 4ª alteratio, et tunc cuertitur alimentū in subiā aliti, ptim in carnē, ptim in neruos, ptim in ossa, put loca postulant.

Notand tn, qd n tota illa pars 3ª et media, quae dicitur sanguis, n tota transit ex jecore in cauammagnam, et uenas alias, sd sanguinis pars purior ex jecore deducitur ad cor, et ibi cū aliquntulo aeris recepti cuertitur in spus uitales, q ex corde p artherias (et p illarū ascitiones, qs uocant Anastomasas) coniungitur uenis, et corpus totum circulariter redeunt ad cor; horū aūt spuum uitaliū pars spirituosiores ex corde in cerebrum ascendunt, et magis attenuati in cerebro cuertuntur in spus āles, q ideo ita uocantur, qa ad āium ppias, et sensibiles functioes sunt maxe nārij et habiles, et qa ex cerebro ad oēm suum organa p neruos deriuantur.

Ex dd gō ptet qd et qplex sit humor. Dicitur humor, corpus humidū et liqdum in qd 1º chilus cuertitur: hinc q-

druplex ē humor, Malencholia, Chollera, Sanguis, et Petuita. De
tribus p.ͥˢ dictum ē satis; de petuita dicendo ⁊ cōi sntā Medicorum
ēē partem quandam sanguinis semicoctam, et quasi vehiculum par-
tis alterius, quae sanguis dicitur, ac proinde semper comitari sangui-
nem per tot. substam illius, et inservire ad attemperandum sanguinis calo-
rem: in jecore quo generatur pituita incipit cum sanguine, a quo totaliter nu-
quam separatur. Ho

Quare cum sit dicipot, Chilum in jecore non tripartiri, sed qua-
dripartiri in humores quatuor; et hoc ē dicendum, et
dicendum ē humores ēē tres tm̄, quia sanguis et petuita solt aliquan-
taliter videantur differre. sed magis p[ro]mixius certum: ego tn̄ sum
dicendi mūm probabilius judico, sc. Chilum quadripartiri in jecore in 4or
illos humores, his vero sumptis ita ut suis differentiis assignatis differre inter
se essentialiter; sed aut 4or hores tm̄ ex cōi omnium authoritate, tum quia sicut
quodlibet mixtum resolvitur quasi ultimo in 4or elementa, ita Chilus in
jecore resolvitur in hores 4or, qlibet eorum ex humoribus sm̄ naturam suā,
et proprios effectus videtur magis accedere ad suum diversum elementum,
Malencholia ad terram, Cholera ad aerem, Petuita ad aquam,
Sanguis ad ignem.

Ex sanguine autem triplex illud genus spirituum fitur;
qui enim sanguis ex jecore per cavam magnam des-
tribuitur in venas alias, hic dicitur spūs naturalis, qui vero ex jecore
transit ad cor purior, et ex inde per arterias discurrit in alias
venas ac per circulum in cor redit, hic dicitur spūs vitalis, qui tandem
adhuc purior ex corde ascendit in cerebrum, et inde magis defe-
catus descendit per nervos in cuiusque sensus organa, hic dicitur spūs
animalis: quae dicta hactenus dicta per summa tradita sint illa, et
vere medica

Quaeres 5º. an öe äl naliter debeat semp du' uiuit nutriri? Resp. cum colori sña affirue, qa numqm ignis desinit ab aliq pabulo nutriri, x̄a illud [Ignis numqm dicit sufficit: gō silitr calor nälis numqm desinit ꝯsumere humidū radicale, sicut ignis in lampade ꝯsumit ꝑpetuo oleum: sd hoc ē nutriri semp: gō nälitr nutritio numqm cessat. Qdʳ gō äl, uir, aut foemina dies n' paucos ꝯsumit sine ullo cibo potuue externo, ideo est tunc nalitr accidet qdʳ tanta et tali pituita abundauerit, ut haec tandiu sufficiat ad nutritioem internam, ex q pituita nutritr interne nälis calor, et qdʳ äl laborat carentia nutritionis ex cibo externo, sc morbo illo dr Atrophia; sicut aut pota nutritiua in igne numqm defatigatr, qa n' ꝑ aplicaoem violenta operatr sd ꝑ nāam, sic numqm defatigatr nutritiua pota in äli: neqe hinc seqtr qd nälis calor ꝯsumendo humidū radicale intendat sui destruoem, ni ꝑ accens et indirecte, n' uo directe et ꝑ se, ꝑ ut et ignis ꝯsumendo pabulum.

Quaeres 6º. an uē alimentū in substam aliti ꝯuertatr ꝑ nutrioem, an est in qdam tuti operimentum, et defensionem qndam Iigenitae subae aliti? Ad 2um tenuerit aliqui ꝯ Magrs nro, tenend tn' ē 1um ꝯ cōi, pēt ex nutrionis diffiōe, et qa esto qd detr illa portio et mā primigenea, tn' in illa sola n' ꝯseruatr äl; gō adqsita ꝑ nutrioem ꝑtinet adhuc ad äli substam, et n' solt in brutis sd et in hoibus, ꝯ n' detr maior raō q ad nutrioem, illud gō xp̄ri dr [oē qd intrat in os, in uentrem uadit, et in secessum emittitr], id ē q ad pēs n' q ad oēs pēs: deinde adhuc hō in eod corpore resurget, id ē in eod q ad aliqs principales pēs, n' q ad oēs: silitr qs n' mutatr esalitr hō. mutata mā, qa de esse huius hois ē haec nō äia, n' tn' haec nō mā sd aliq: gō etcā.

Quaeres 7º. an purū elementū poit ēē alimentū?